

CARIYE KAVRAMI İSLÂM'IN EŞİTLİK İLKESİYLE ÖRTÜŞÜYOR MU?

Cevap: Kölelik sistemini İslâm getirmedir. Bu bütün dünyada uygulanan köklü bir sistem idi. İnsanların elindeki imkânları birdenbire ellerinden almak kolay değildir. Dinin asıl amacı tevhid (Allah'ın birliği inancı) ve Allah katında tüm insanların eşitliğidir. İslâm da Allah katında bütün insanların eşitliğini vurgulamış, efendinin köleye bir üstünlüğü bulunmadığını belirtmiş, Allah'ın zayıf kullarına acımayı, onları zor işlere koşmamayı, zor bir iş yapıldığında onlara yardım etmeyi emretmiştir. İslâm kölelik sisteminin kaldırılması için en büyük adımı atmıştır :

Köleliğin kaynağı savaşlardı. O zamanki dünya savaş sisteminde, alınan esirler ya öldürülür veya köle yapılırdı. İslâm ise öldürme seçeneğini kaldırdı, esirler hakkında iki seçenek getirdi: **Savaş bittikten sonra esirlerin ya fidye ile veya fidyesiz salıverilmesi.** İşte Muhammed Suresi'nde bu husus açıkça belirtilmiştir

“Nihayet düşmanları iyice vurup sindirince bağı sıkıca bağlayın (onları esîr alın). Ondan sonra artık ya lütfen bırakır veya karşılığında fidye alırsınız. Harb, ağırlıklarını bırakıncaya (savaş sona erinceye) kadar (böyle yaparsınız).” (Muhammed: 5)

Ama birdenbire kölelik sistemi kaldırılmadı. Çünkü bunun kaldırılması için ortamın uygun olması gerekirdi. Müslümanlar saldırı altında idiler. Müslümanlardan alınan esirler köle yapılırdı. Ayrıca canları pahasına savaşan Müslümanlar da elbette ganimetlerden yararlanmak, tutsakları hizmetlerinde kullanmak isterlerdi. Peygamberimiz 10 yıllık Medine döneminde 80'den fazla savaş yönetmiştir. Bu savaşlar genellikle saldırıya karşı koyma, nefsi savunma savaşları idi. Kendilerinden alınan esirler tutsak edilirken veya öldürülürken Müslümanların aldıkları esirleri serbest bırakmaları düşmana cesaret verebilirdi. Hattâ salıverilen tutsaklar gidip düşman saflarında Müslümanlara karşı savaşlara da katılabilirlerdi.

Ayrıca insanların, hizmetlerinde kullandıkları kölelerden yani hizmetçilerinden birdenbire vazgeçmeleri kolay değildi. Birden kölelik sisteminin kaldırılması yeni Müslüman olanları veya olmak isteyenleri ürkütebilirdi. Bu bakımdan kölelerin çok kötü olan şartlarını düzeltti ama sistemi tümünden kaldırmadı. Ancak İslâm, köleyi özgürlüğe kavuşturmayı ibadet haline getirmesi yanında kölelik sistemini kaldırmayı, aşılması gereken bir hedef olarak gösterdi. *“Fakat o, sarp yokuşa atılamadı. Sarp yokuşun ne olduğunu sen nereden bileceksin? Bir boynu (kölelik*

zincirinden) çözmek

.”

(Beled Suresi: 11-13)

O günün şartları içinde İslâm'ın kölelere sağladığı haklar büyük bir reformdur.

Bilindiği üzere köleliğin tek kaynağı savaşlardı. Kur'ân Muhammed Suresinde savaşta alınan tutsakların ya lütfen veya fidye ile serbest bırakılmalarını emretmektedir. Tutsakların köle yapılmasından söz etmez. Demek ki Kur'ân, aslında köleliği kaldırmayı hedef göstermiştir ama bu hükmü uygulayan olmamıştır.